

Het kan wél

Verkiezingsprogramma 2026–2030

The logo for the D66 emmen political party. It features a green square containing the text 'D66' in large white letters and 'emmen' in smaller white letters below it. This square is centered within a larger orange square, which is itself centered within a yellow rectangle that fills the lower half of the page.

D66
emmen

Het kan wél

Voorwoord

Emmenaren zetten samen de schouders eronder en pakken problemen met elkaar aan. In de gemeenteraad van Emmen lijkt die houding soms te zijn verdwenen. Ruziemakers bepalen de toon en houden zich vooral bezig met wat níet kan of gaat. Terwijl Emmen op de vooravond staat van een grote schaalsprong, blijft de politiek hangen in stilstand. Dat kunnen we ons niet veroorloven. D66 Emmen wil vooruit!

Met dit programma willen wij laten zien dat het anders kan. Wij zijn er voor alle positieve krachten in Emmen. Voor alle inwoners die hun mouwen opstropen als er een uitdaging ligt. Want uiteindelijk zijn de uitdagingen helder. Elke Emmenaar verdient een betaalbaar huis, in een veilige buurt. Politiek die naar mensen luistert. Een lage energierekening. De vrijheid om te zijn wie je wilt zijn en om te gaan waar dat kan. Bovenal, elke Emmenaar verdient het om te dromen. Om met vertrouwen uit te kijken naar de toekomst. En dat is waar wij met dit programma aan bouwen.

D66 Emmen kiest voor vijf grote doorbraken. Dromen, durven, doen:

1. De gezondste, grote gemeente van Nederland. Wij maken een einde aan zorgcowboys, zorgen voor één vast zorgaanspreekpunt op het gemeentehuis en wij trekken nieuwe artsen aan door voor hun huisvesting te reserveren. Ook heeft in 2030 geen enkel voet- of fietspad nog achterstallig onderhoud en is een gezonde leefomgeving een verplichting in alle bouwplannen.

2. Politiek is te belangrijk om alleen aan politici over te laten. Met burgerberaden, een einde aan de participatieladder en een vaste plek voor alle dorpen en wijken in het gemeentebestuur maken wij van het gemeentehuis weer een huiskamer.

3. Het klimaat gaat voor ons werken. Emmen wordt koploper op het gebied van biodiversiteit, en blijft de groenste, grote gemeente van Nederland. Wij zetten vol in op betaalbare, groene energie van Emmense bodem en gemeentelijke warmtenetten. Zo blijft energie betaalbaar voor iedereen in de gemeente Emmen.

4. De Noordelijke Poort tot Europa. Emmen gaat een schaalsprong maken door de Nedersaksenlijn, de Greenwise Campus en de Sport- en Beweegcampus. Met een groei naar 120.000 inwoners grijpen wij daarmee de kans om Emmen om te vormen van grensgemeente tot dé Noordelijke Poort tot Europa.

5. Een leven lang ontwikkelen wordt vanzelfsprekend. Wij zetten vol in op het beste onderwijs, door ons te richten op de Rijke Schooldag, het aantrekken van universitair onderwijs en het realiseren van voldoende betaalde stage- en afstudeerplaatsen. Wij willen kunst en cultuur weer zo omarmen, dat Emmen in 2050 de Culturele hoofdstad van Europa wordt.

Het wordt tijd dat Emmen weer groots gaat denken. De toekomst begint vandaag, met jouw stem.

Het kan wél. Ook in Emmen.

Joey Koops, lijsttreker

Inhoudsopgave

1. Wonen	5
1.1. Wooncorporaties	6
1.2. Het Tiedelijk Thuus	7
1.3. Bereikbaarheid	7
1.4. Buiten de lijntjes kleuren	8
2. Klimaat en Energie	10
2.1. Energie voor iedereen	11
2.2. Groene gemeente	12
2.3. Duurzaam vervoer	13
3. Economie	14
3.1. Duurzame industrie	15
3.2. Emmen als economisch centrum	16
3.3. Werk voor iedereen	17
4. Gezondheid	18
4.1. Zorg voor iedereen die het nodig heeft	19
4.2. Preventie is de beste oplossing	19
4.3. Een fijne oude dag	21
4.4. Niemand hoeft in armoede te leven	21
5. Een leven lang ontwikkelen	22
5.1. Onderwijs	23
5.2. Kunst & Cultuur	24
5.3. Laaggeletterdheid	26
6. Veiligheid	27
6.1. Eerlijk beleid	28
6.2. Veilig voor iedereen	29
7. Overheid	31
7.1. Verantwoorde financiën	32
7.2. De inwoner aan zet	33
7.3. Democratische vernieuwing	34
Verantwoording	35

Hoofdstuk 1

Wonen

Wonen

In Emmen is het prettig wonen. Hier begroeten we elkaar op straat, ken en zorg je voor de burens en hoef je het nest niet te verlaten, als je dat niet wilt. Het kopen van een huis wordt echter steeds lastiger en huurprijzen rijzen de pan uit. Wat D66 betreft is wonen in eerste instantie een recht en geen beleggingskans. Daarnaast is het nu zaak om werk te maken van alle kansen die er zijn op het gebied van de klimaattransitie, zodat deze haal- en betaalbaar blijft. Kortom, het is tijd om écht werk te maken van wonen. Iedereen verdient een betaalbare, duurzame (huur)woning in de gemeente Emmen.

1.1. Wooncorporaties

D66 ziet grote kansen in het intensiveren van de samenwerking met onze wooncorporaties. Niet alleen voor de (sociale) huur, maar ook voor koophuizen. De wooncorporaties hebben veel kennis in huis, zijn betrokken en duurzaam, en kennen bovendien vaak een veel langer handelingsperspectief. Dat wil zeggen: waar de politiek zich vaak vooral druk maakt over de komende vier jaar, kan een wooncorporatie zich die luxe niet veroorloven. Hieronder leest u de kansen die wij daarom zien in een nauwere samenwerking:

- De realiteit is dat veel mensen niet zomaar tienduizenden euro's kunnen besteden aan het **verduurzamen** van hun woning. Wooncorporaties kunnen daarentegen goede deals treffen met aanbieders van verduurzamingsmaatregelen voor hun huizenbestand, vanwege de goede contacten en de flinke aantallen. D66 wil daarom een samenwerking opzetten met de wooncorporaties, zodat er **betaalbare pakketdeals** ontstaan voor huisbezitters, wanneer er (sociale) huurwoningen in hun woonomgeving worden opgeknapt.
- Mensen wonen steeds langer thuis. De woonvoorraad van de wooncorporaties, maar ook het bredere aanbod van woningen in onze gemeente, sluit hier niet altijd op aan. De gemeente moet daarom radicaal anders naar de woningvoorraad kijken. Er moet meer ruimte komen voor **tussenvarianten** en we moeten meer in gaan zetten op **circulaire, modulaire bouw**. Op die manier maken we het gehele woonbestand **toekomstbestendig**. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan **levensloopbestendige woningen, aanpasbare (0-traps)woningen, tiny houses en Knarrenhoffen**. Zo lang ons huizenbestand nog niet voldoende is aangepast, zien wij kansen voor (senioren)begeleiders die vrijwillige **doorstroom** kunnen stimuleren.
- Er is een flinke roep in de gemeente om **extra woonwagens en woonwagenwoningen**. Wooncorporaties spelen hierin op dit moment nog een te kleine rol, waar wij verandering in willen brengen. Ook willen wij met de woonwagenbewoners, wooncorporaties en omwonenden blijvend in gesprek over het realiseren van extra plaatsen voor koop- en huurwoonwagens.
- Dankzij de inzet van D66 Emmen streeft de gemeente Emmen naar **minimaal 30% sociale huur in de woonvoorraad**. Wij blijven daarop inzetten bij nieuwe vastgoedontwikkelingen, bijvoorbeeld door grondprijzen sociaal te houden.

- Wij willen samen met de wooncorporaties onderzoeken wat het op kan leveren om **voormalige huurwoningen** in blokken met (sociale) huurwoningen, die in het verleden verkocht zijn, op vrijwillige basis **terug te kopen**. Dat geeft bovendien de kans deze woningen te verduurzamen, alvorens ze weer (aan dezelfde eigenaren) als huurwoning kunnen worden aangeboden.
- In vrijwel de hele gemeente Emmen staan sociale huurwoningen bij elkaar geclusterd. Dat vinden wij een kwalijke zaak. Wij willen er daarom op sturen, bij nieuw- en verbouw, dat voor zover mogelijk **in alle wijken een mix aan huur- en koophuizen in verschillende prijsklassen** te vinden is.

1.2. Het Tiedelijk Thuus.

Mensen kunnen gedwongen en ongedwongen tussen wal en schip belanden. Wij willen voorkomen dat mensen dakloos raken of blijven. Ook willen wij een (tijdelijk) thuis kunnen bieden aan personen die (tijdelijk) niet zelfstandig of bij hun familie kunnen verblijven. D66 wil daarom een grote gemeentelijke tussenvoorziening realiseren, met een diversiteit aan hulp- en woonvormen. Hieronder sommen wij de kansen en oplossingen op die wij zien:

- Niemand verdient het om dakloos te zijn of te blijven. Wij willen daarom **gratis, tijdelijke woonvormen aanbieden aan dakloze personen** in de gemeente Emmen. Als voorwaarde stellen we dat deze personen met toegewijde professionals aan de slag gaan met het vinden van permanente oplossingen voor de problemen die ze in hun dakloze situatie heeft gebracht. Wij denken hierbij bijvoorbeeld aan schuldtrajecten, scholing, hulp bij solliciteren en zorgvraagstukken. Wij hopen bovenal dat een warme maaltijd, liefdevolle zorg en een tijdelijke adempauze mensen weer op weg kan helpen naar een bestendig bestaan.
- Wij zien kansen voor **tijdelijke huisvesting van statushouders in een tussenvoorziening**. Hiermee zorgen wij er voor dat statushouders snel het AZC kunnen verlaten, zonder dat daarbij extra druk ontstaat op de wachtlijsten voor sociale huurwoningen. In de tussenvoorziening kunnen wij bovendien inzetten op taal, onderwijs en werk, waardoor statushouders de juiste kansen krijgen en zo snel mogelijk mee kunnen doen.
- Het kan voorkomen dat een persoon of een gezin (tijdelijk) thuis niet meer veilig is, of zich in ieder geval thuis niet meer veilig voelt. Het is belangrijk dat deze mensen altijd, en meteen, een plek hebben waar ze naartoe kunnen gaan. Wij willen in het Tiedelijk Thuus een aantal **beveiligde opvangplekken** creëren, die aan deze vraag voldoen. Hierbij zetten wij in op een goede samenwerking met zorgverleners en handhavers, zodat snel permanente oplossingen gezocht kunnen worden.

1.3. Bereikbaarheid.

Een prettige woonomgeving is goed bereikbaar, op goed onderhouden fietspaden en wegen. Daarom is het van belang dat we nadenken over hoe onze woonwijken en dorpen onderling en individueel verbonden zijn, en moeten we garanderen dat het onderhoudsniveau van de openbare ruimte op orde blijft. Zo vergroten we het woongenot, houden we de gemeente Emmen aantrekkelijk als vestigingsplaats en maken we het bovendien makkelijker om te ondernemen. Wij willen daarom inzetten op de volgende punten:

- De **Nedersaksenlijn** is de gewenste treinverbinding tussen Groningen en Enschede, via Emmen. We moeten de komende jaren alles op alles zetten om deze treinverbinding te realiseren, waarbij we slim moeten nadenken over bouwplannen, inpassing, woningbouw en de aansluiting van onderwijs en ondernemers.
- Wij denken dat er kansen liggen op het gebied van **grensoverschrijdend openbaar vervoer**. Wij willen daarom dat de gemeente initiatieven zoals de Flixbus (meer) aantrekt naar Emmen, en wij zien kansen in samenwerking met de gemeente Coevorden. D66 wil dat in Emmen **de (nacht)trein en de bus naar Duitsland**, en daarmee de rest van Europa, vanzelfsprekend worden.
- Voor de korte afstanden zou het niet meer nodig moeten zijn om de auto te pakken. Wij zorgen er daarom voor dat **alle dorpen en wijken voldoende aansluitingen hebben op het openbaar vervoer**. Ook richten wij de gemeente zo in dat voetgangers en fietsers zo veel als mogelijk voorrang hebben op de auto en realiseren wij meer doorgaande fietsroutes buiten de wijken.
- Wij willen het fietsplan actueel maken en er uitvoering aan geven, waarbij wij richting een **integraal fietsnetwerk** willen. De gemeente moet de fietspaden beter onderhouden, het fietsnetwerk uitbreiden, en **fietsnelwegen** realiseren tussen alle dorpskernen en wijken, maar ook naar onze buurgemeenten.
- In alle dorpen en wijken komen **kleine vervoerhubs**, waar de fietsers, voetgangers en het openbaar vervoer elkaar makkelijk kunnen vinden. Hierbij zijn goede fietsenstallingen, veiligheid, oplaadplekken voor elektrische fietsen, maar ook een goede bereikbaarheid van belang.
- Vanwege de onveiligheid, maar ook vanwege de komst van de Nedersaksenlijn, is het nu de kans om **onze stationsgebieden in Nieuw-Amsterdam, Emmen-Zuid en in het centrum flink op te knappen**. Wij willen daarom dat alle stations voor 2030 een opknapbeurt hebben gehad en wij zetten er op in om van **Emmen Centrum één van de mooiste stationsgebieden van Nederland** te maken, waarbij wij ook willen aansluiten bij het Rensenpark.
- Wij willen dat er zo snel als mogelijk weer **een busverbinding komt op station Emmen-Zuid**. Dat is belangrijk voor de ontsluiting van alle wijken en dorpen, maar wij vinden het ook recht doen aan dit grote station. Verder willen wij kijken of het **alsnog** mogelijk is om **een lift te realiseren op Emmen-Zuid** om zo de toegankelijkheid te verbeteren.

1.4. Buiten de lijntjes kleuren

Om echt het hoofd te kunnen bieden aan de huidige wooncrisis, dient de gemeente buiten de lijntjes durven te kleuren. Wij willen daarom ook experimenteren met, en investeren in, innovaties op het vlak van onze leef- en woonomgeving. Het woongenot en de rechten van bewoners moeten echter voorop blijven staan. Wij zetten daarom in op de volgende kansen en voorwaarden:

- Een betaalbare, duurzame (huur)woning mag niet onbereikbaar worden, enkel en alleen omdat beleggers **huizen als het nieuwe goud** beschouwen. Dat betekent niet dat er niet meer geïnvesteerd kan worden op de huizenmarkt, integendeel. Investeren in verbouwen, (grote) nieuwbouwprojecten, en transformatie van bedrijfspanden blijft broodnodig, en de markt is ook hard nodig om aan alle vraag te kunnen voldoen.

- Om starters en inwoners met lagere inkomens ook een kans te bieden op de woningmarkt en de bijbehorende kansen en mogelijkheden, willen wij experimenteren met **sociale koopwoningen**.
- Wij willen **onze openbare ruimte groener inrichten**. Wij willen daarom experimenteren met een soort **reuze-pergola's**, in eerste instantie boven de drukste winkelgebieden. Hiermee zorgen wij voor broodnodige verkoeling, opvang van (regen)water, kansen voor biodiversiteit, en een groener en daarmee aantrekkelijker recreatiegebied.
- Wij vinden het belangrijk dat de gemeente onderzoek blijft doen naar alle vormen van **perceelsplitsing**. Daarbij valt te denken aan zogenaamde **kangoeroewoningen**, maar bijvoorbeeld ook het realiseren van betaalbare starterswoningen op een bestaand perceel.
- Wij zien kansen in het stimuleren en faciliteren van zogenaamde **Bedrijven Investeringszones (BIZ)** in onze hoofdwinkelgebieden, en zo nodig ook op bepaalde industriegebieden. Wij willen hiermee ondernemers nog meer de kans geven nadrukkelijk betrokken te zijn bij hun werkomgeving, door zelf gezamenlijke investeringen te kunnen doen.
- Wij willen alle inwoners en ondernemers de kans en ruimte bieden om waar dat mogelijk is zogenaamde **geveltuintjes** aan te leggen. Wij geloven dat dit het woonplezier en de aantrekkelijkheid van onze dorpen en wijken op een laagdrempelige manier kan verbeteren. Wij stellen voor dat de gemeente hiervoor subsidies beschikbaar stelt.
- Wij willen dat de gemeente proactief de eigenaren van leegstaande (bedrijfs)panden gaat benaderen, de mogelijkheden voor een **lokale leegstandsbelasting** gaat onderzoeken, en in Den Haag gaat lobbyen voor landelijke wetgeving hieromtrent.
- Wij willen **een einde aan de 20e penning in Emmer-Compascuum**. Deze eeuwigdurende erfpachtrechten liggen op bijna driehonderd percelen. Het is niet meer van deze tijd dat dit overblijfsel uit het verleden de woningmarkt zo kan verstoren. De gemeente Emmen moet daarom lobbyen voor een wetswijziging in Den Haag.
- Alle inwoners die last hebben van **bodemdaling**, moeten daarvoor **ruimschoots gecompenseerd** worden. Daarbij moet ook het vergoeden van indirecte schade mogelijk worden, en moet er blijvend aandacht zijn voor immateriële schade. Wij vinden bovendien dat er kritisch gekeken mag worden naar hoe grond gebruikt wordt rond de gebieden waar bodemdaling plaatsvindt, waarbij bijvoorbeeld intensieve landbouw teruggeschaald mag worden.
- Wij vinden het jammer de **oliewinning bij Schoonebeek** weer is opgestart. Nu is het zaak om scherp te blijven op alle beloofde randvoorwaarden. Indien er te veel **aardbevingen** plaatsvinden, moet de oliewinning meteen worden stopgezet. Datzelfde geldt als blijkt dat er toch sprake is van **bodemvervuiling** door het restafvalwater. Verder moeten de **baten** zo snel als mogelijk in en rond Schoonebeek gaan landen, waarvoor een onafhankelijke commissie aan zet moet zijn.
- **Arbeidsmigranten** verdienen eerlijke huisvesting. Elke werkgever in Emmen die arbeidsmigranten naar Nederland haalt, moet zorgen voor fatsoenlijke woonruimte. Wij willen daarom dat elke werkgever een **huisvestingsplan** opstelt, met duidelijke voorwaarden. Ontslag zou bijvoorbeeld nooit direct moeten kunnen leiden tot dakloosheid. De gemeente Emmen moet prioriteit maken van het tegengaan van misstanden rondom de huisvesting van arbeidsmigranten.
- Bouw- en infrabedrijven zijn broodnodig in de verduurzaming van onze gemeente. We laten daarom **bij de gunning van projecten duurzaamheid, netbewust bouwen, klimaatadaptiviteit en natuur inclusiviteit zwaar meewegen**.

Hoofdstuk 2

Klimaat en Energie

Klimaat en Energie

D66 staat voor een klimaatbeleid dat werkt voor een duurzame toekomst én uw portemonnee. We zetten in op energie besparen, duurzaam opwekken en meer groen in de buurt. Door zonne-energie op daken en lokale windenergie maken we duurzame energie betaalbaar voor iedereen. We helpen bewoners en bedrijven om te verduurzamen, bijvoorbeeld door isolatie, zodat ze zowel energie als kosten besparen. Tegelijkertijd lossen we netcongestie op met slimme oplossingen zoals buurtbatterijen en beter energieverbruik. Door nu te investeren in duurzame energie, creëren we niet alleen een gezonde toekomst voor onze kinderen, maar versterken we ook de lokale economie. Zo maken we samen de overstap naar een schone, energieneutrale gemeente.

2.1. Energie voor iedereen

Iedereen moet de energie kunnen krijgen die echt nodig is. Hierbij moet de gemeente Emmen stappen ondernemen zodat we allemaal de kans krijgen om mee te doen en te profiteren van de verduurzaming van onze energievoorziening. Wij stellen ons als doel om **in 2040 de laagste energierekening van Nederland** te hebben. Dat gaan we doen door in te zetten op de volgende acties:

- **We gaan iedereen helpen met verduurzamen.** Verduurzamen is niet voor iedereen even gemakkelijk en de drempel ligt soms hoog. Daarom stimuleert D66 organisaties die in onze gemeente aan de slag gaan om mensen te helpen met kleine energiebesparende maatregelen zoals het aanbrengen van tochtstrippen, het vervangen van oude verlichting door led-lampen of het aanbrengen van radiatorfolie. Ook willen wij kijken of met gekoppelde subsidies en leningen grotere investeringen zoals dakisolatie of een warmtepomp voor een grotere groep mogelijk te maken zijn. Door energiebesparing laagdrempelig en persoonlijk aan te pakken, versterken we de betrokkenheid van bewoners bij de energietransitie en zorgen we dat iedereen mee kan komen.
- **We stimuleren energiecoöperaties of andere vormen waar inwoners mee-profileren van lokale energieproductie.** Pottendijk en Oranjedorp laten zien dat het kan! Daar zijn al vele verduurzamingsprojecten betaald uit de inkomsten van windmolens en zonnenvelden en de komende jaren wordt het alleen maar meer. D66 wil dat de gemeente meer van dit soort initiatieven ondersteunt, bijvoorbeeld door grond en daken uit eigen vastgoed beschikbaar te stellen, administratieve belemmeringen te verhelpen en energiecoöperaties in contact te brengen met vastgoedeigenaren of subsidieverstrekkers.
- **We pakken netcongestie aan.** Lang moeten wachten op een aansluiting voor zonnepanelen of om over te kunnen stappen op een (hybride) warmtepomp of een elektrische auto – dankzij netcongestie dreigt het klimaat de prijs te betalen. Daarom zetten we als D66 vol in op oplossingen zoals buurtbatterijen, het spreiden van de energievraag en op gezamenlijke energiecontracten voor bedrijven. Zo maken we optimaal gebruik van het net dat we al hebben en zetten we tegelijkertijd vol in op de uitbreiding van dat net.

- **De gemeente geeft het goede voorbeeld en handelt circulair en klimaatbewust.** De beste manier om beter met de aarde om te gaan is om zuiniger te zijn op onze spullen, vaker te repareren en tweedehands te kopen. D66 wil dat de gemeente een concreet plan uitwerkt hoe zij de circulaire doelen van minder grondstoffenverbruik in 2030 en 2050 wil halen. De gemeente maakt een vliegende start door direct te beginnen met een pilot met circulair bouwen (bouwen met zo min mogelijk nieuwe grondstoffen). Daarnaast moet circulair inkopen de standaard worden, word de vergunningverlening versnelt en gaat de gemeente zorgen voor meer kennis en kunde over circulariteit binnen de gemeente. Tot slot moet er meer ruimte komen voor reparatie- en hergebruikcentra door heel onze gemeente.
- **Grote bedrijven maken grote stappen voor het klimaat.** Iedereen maakt werk van een beter klimaat, ook de bedrijven in onze gemeente. Grote daken zijn ideale plekken voor het opwekken van zonne-energie. Daarom gaat de gemeente grote bedrijven helpen om energie op te wekken zonder het net daarbij al te veel te belasten. Zo kunnen bedrijven en inwoners schouder aan schouder werken aan een beter klimaat. Daarnaast zullen bestaande regels en normen op het gebied van klimaat strikt worden gehandhaafd. Zo gaat vooroplopen voor het klimaat daadwerkelijk lonen voor bedrijven.
- **We zetten in op warmtenetten waar het kan.** Wij zien grote potentie voor een gemeentelijk warmtenet in dichtbevolkte gebieden, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de restwarmte die bedrijven genereren (bijvoorbeeld rond het GETEC Park). Wij denken bovendien dat de inwoners die hieraan zouden deelnemen, flink minder zouden kunnen betalen voor hun warmte. Het is van belang dat de gemeente dit soort initiatieven gaat ondersteunen.

2.2. Groene gemeente

Emmen is al de groenste grote gemeente van Nederland, en D66 vindt dat we de groenste gemeente moeten blijven. Hiervoor is actief beleid nodig, zodat we voldoende ruimte houden voor de natuur, zowel in en buiten de woonkernen. Daarom zetten we ons in voor het volgende:

- **Tuinen verdienen groen, geen stenen.** Om beter om te gaan met piektemperaturen, maar ook om de biodiversiteit te bevorderen, is het belangrijk dat we ophouden met het volbouwen van tuinen, wijken en dorpen met steen. Wij stimuleren daarom initiatieven zoals Steenbreek en het NK Tegelwippen.
- **Groene parkeerplaatsen.** Alle gemeentelijke parkeerplaatsen dienen te vergroenen. Wij denken dat groene overkappingen, maar ook het aanplanten van bomen, hittestress kunnen voorkomen en voor broodnodige vergroening kunnen zorgen. Wij spreken daarbij de ambitie uit van één boom per twee (auto)parkeerplekken.
- **Zaai- en maaibeleid.** De afgelopen jaren heeft D66 het al voor elkaar gekregen dat op meer plekken bloemen en planten mogen (blijven) groeien. Dit zou uitgebreid moeten worden naar een beleid voor meer diverse planten in onze woonomgeving, waarbij ook insecten de kans krijgen om zich voort te planten. Wij willen daarom dat er een ecologisch bermbeheerplan komt, waarbinnen de nadruk dient te liggen op het zo min mogelijk maaien van onze bermen en het inzaaien met inheemse planten, kruiden en bloemen.

- **In Emmen kan je altijd bomen zien.** Dat is voor D66 een van de belangrijke kenmerken van de gemeente. Dit betekent ook dat voor elke boom die in onze gemeente gekapt wordt, wij er minimaal twee voor terugplanten. Bovendien dient de aanplanting zo divers mogelijk te zijn, waarbij de gemeente absoluut dient te voorkomen dat er (weer) alleen eikenbomen neergezet worden.
- **Emissieloos tuingereedschap.** Voorbeelden als (benzine-)bladblazers zijn vervuilend, luidruchtig en bovendien enorm slecht voor de insectenpopulatie. Wij vinden daarom dat de gemeente zo snel mogelijk moet stoppen met het gebruik van deze apparaten. Waar mogelijk willen wij ook het gebruik hiervan door particulieren terugdringen. De gemeente dient in het verlengde hiervan regels op te stellen voor het onderhoud van het openbaar groen – het gebruik van emissieloos gereedschap moet daarbij de norm worden.

2.3. Duurzaam vervoer

Mobiliteit is een van de onderwerpen waar de gemeente in het kader van de klimaattransitie direct aan zet is om de belangen van inwoners en ondernemers goed te vertegenwoordigen, maar ook om alle kansen te grijpen die er liggen. Wij willen in ieder geval op het volgende inzetten:

- **Elektrisch laden wordt voor iedereen beschikbaar en inzichtelijk.** Steeds meer mensen in onze gemeente rijden elektrisch en dit zal alleen maar sneller toenemen. Laden dichtbij huis kan al steeds vaker, maar de prijzen aan de paal zijn vaak niet inzichtelijk. Wat je betaalt hangt soms maar net af van welke laadpas je gebruikt en op welk moment je de auto wil opladen. D66 wil doorzetten met het plaatsen van laadpalen, ook in woonwijken. Daarnaast willen we het makkelijker maken om (op een veilige manier) een auto op een openbare parkeerplaats op te laden met eigen stroom. D66 wil tot slot dat laadtarieven transparant worden zodat iedereen weet tegen welk tarief zij hun auto kunnen opladen.
- **Inzet op STOMP binnen het mobiliteitsbeleid.** Wandelen en fietsen, en reizen per openbaar vervoer zijn duurzamer dan het gebruik van een (privé)-auto. Gemeenten kunnen daardoor uitgaan van de volgorde van het STOMP-principe bij de formulering van mobiliteitsbeleid (Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Mobility as a Service en de Privé-auto).
- **Uitstootvrije gemeente.** Wij willen naar een toekomst waarin onze centra en dorpskernen uitstootvrij zijn. Daarom willen wij dat de gemeente voorrang geeft aan zero-emissievoertuigen door uitstootvrije zones te creëren. Voor aan- en afvoer van bedrijven en winkels in deze zones kunnen hubs worden opgezet, waar voor deze taak (gemeentelijke) uitstootvrije voertuigen beschikbaar zijn. Zo wordt het bovendien een stuk veiliger voor voetgangers en fietsers in de centra en dorpskernen.

Hoofdstuk 3

Economie

Economie

Emmen is een aantrekkelijke gemeente om in te werken en om in te ondernemen. Wildlands, FC Emmen, het GETEC park, het Veenpark, verschillende winkelcentra, de kassen, vele MKB'ers en ga zo maar door. Onze gemeente heeft veel bovenregionale visitekaartjes, wat maakt dat hier genoeg banen zijn, en ondernemers zich hier graag vestigen. Bovendien is er een gezond ondernemersklimaat, met veel brede en actieve ondernemersverenigingen. Dat maakt ons trots. En het is van enorm belang dat we dat vasthouden. Een gezond economisch klimaat maakt dat iedereen hier zijn of haar toekomst kan opbouwen en dat iedereen hier gelijke kansen heeft op een gelijkwaardig bestaan. Het is daarom nu zaak om ons werk- en vestigingsklimaat duurzaam en toekomstbestendig te maken.

3.1. Duurzame industrie

Onze gemeente heeft een lange historie van industrie die voor veel banen heeft gezorgd en dat ook nog steeds doet. Vooral in de chemie hebben we altijd grote en kleine bedrijven gehad die hier veel aan bijdragen. Ook nu hebben we op het GETEC Park hier vele voorbeelden van. We vinden wel dat we nu de slag moeten maken naar een duurzame toekomst waar ook deze industrie een belangrijke rol in speelt. D66 stelt daarom als doel om **in 2040 dé koploper te zijn op het gebied van opleidingen, innovatie en duurzame industrie in de groene chemie**. Daarom stellen we de volgende acties voor:

- D66 zet vol in op de **ontwikkeling van de Greenwise Campus**. Dit is niet alleen voor het organiseren van opleidingen, maar het is juist ook een innovatiecentrum waar het klein- en grootbedrijf kan experimenteren met nieuwe technologieën. De gemeente moet dit soort initiatieven ondersteunen, waarbij het belangrijk is dat de industrie zelf ook gaat bijdragen.
- **Verduurzaming van bestaande industrie**. Naast innovatie moet ook gekeken worden naar hoe we de bestaande industrie kunnen verduurzamen, zonder dat daar banen door verloren gaan. Sterker nog, wij verwachten dat het zelfs banen kan opleveren. Wij willen daarom dat er een integraal verduurzamingsplan opgesteld wordt, opgesteld met en voor de Emmense industrie.
- **Voorloper in groene chemie**. Er dient een focus aangebracht te worden in het soort bedrijven dat we naar onze gemeente aantrekken, waarbij we niet willen concurreren met omliggende gemeenten. Daarbij willen wij inzetten op high-tech chemiebedrijven, en bedrijven die werk willen maken van de klimaattransitie, bijvoorbeeld op het gebied van waterstof.
- **Waterstofproductie**. De chemische industrie kan niet zonder waterstof. Op dit moment wordt deze grotendeels uit aardgas gewonnen (zogenaamde "grijze waterstof"). Voor een duurzame toekomst zijn we een bron nodig voor "groene waterstof". Daarom wil D66 investeren in groene waterstofproductie in Emmen, gestoeld op duurzame piekenergie.
- **Lobby in Den Haag en Brussel**. Emmen verdient lokale bestuurders die een goede link hebben met Den Haag en Brussel. Dit is nodig voor de grote ontwikkelingen waarbij veel subsidie nodig is, zoals de Greenwise Campus. Bij de onderhandelingen voor de nieuwe coalitie, zullen wij dat daarom dan ook als één van onze eisen stellen aan het nieuw te vormen college van burgemeester en wethouders.

3.2. Emmen als economisch centrum

Lokale ondernemers vormen de ruggengraat van een sterke en dynamische economie. Ze dragen niet alleen bij aan de werkgelegenheid en economische groei, maar spelen ook een essentiële rol in het versterken van de sociale structuur en levendigheid van onze gemeenschappen. D66 gelooft dat een toekomstbestendige en inclusieve lokale economie alleen kan worden bereikt door het stimuleren van ondernemerschap, het ondersteunen van duurzame innovatie, en het versterken van samenwerkingen tussen overheid, bedrijfsleven en onderwijsinstellingen. We stellen voor onze gemeente tot doel dat we **in 2040 het economische middelpunt zijn, dat het Noorden en het Oosten, met het Westen en de rest van Europa verbindt**. Daarom zetten we ons in voor de volgende zaken:

- De **Nedersaksenlijn** is van essentieel belang om duurzame groei te realiseren in onze gemeente. Ook versterkt dit de verbinding naar Duitsland en verder Europa in. Dit zal daarmee leiden tot een nieuwe economische impuls voor het lokale bedrijfsleven.
- **Noordelijke Poort tot Europa**. Emmen kan zichzelf heruitvinden als de Noordelijke poort tot Europa. En daarmee doelen wij niet alleen op Duitsland, maar ook op onze Scandinavische burens. De gemeente dient daarbij sterker samen te werken over de grens. Bijvoorbeeld door energie-uitwisseling met Duitsland mogelijk te maken, en ondernemers te ondersteunen in het werken over de grens.
- **Emmen als initieerregio in de Nota Ruimte 2050**. Emmen is van nationaal belang, als schakel naar Europa, met ruimte voor ontwikkeling. Het aanmerken van Emmen als initieerregio spreekt niet alleen waardering uit, maar is ook belangrijk om nationale en Europese subsidies te krijgen voor de verdere ontwikkeling van onze gemeente.
- **Voorspelbaarheid**. De verduurzaming van onze gemeente moet voor ondernemers voorspelbaar zijn. Ondernemers zouden niet verrast mogen worden door gemeentelijke maatregelen op het gebied van klimaat of andere zaken. Zo kunnen onze ondernemers hier rekening mee houden in hun investeringen en blijft het voor hen zo betaalbaar mogelijk.
- **Citymarketing**. In 2020 heeft het toenmalige college de stekker uit Stichting Marketing Regio Emmen getrokken. Voor citymarketing is nu weer budget beschikbaar gesteld vanaf 2026, maar dit is nog slechts incidenteel geld. Citymarketing is echter iets van de lange adem. Wij willen dan ook zo snel mogelijk weer structureel geld hiervoor beschikbaar stellen, om Emmen zo goed als mogelijk op de kaart te zetten.
- **Laat de ondernemer ondernemen**. D66 wil de regeldruk voor ondernemers verminderen door bureaucratie te beperken en procedures eenvoudiger en sneller te maken. Zo krijgen bedrijven meer ruimte om te innoveren en te groeien.

3.3. Werk voor iedereen

Voor D66 is het belangrijk dat iedereen het recht heeft om vrij te kiezen hoe een persoon zijn of haar leven wil inrichten. Dit geldt ook voor het werk dat mensen willen uitvoeren. In een gemeente is het daarom belangrijk dat er een divers aanbod van werk is en dat iedereen daar een steentje aan kan bijdragen. Toch heeft nog niet iedereen de kans om mee te doen. Daarom stellen we als doel dat **in 2040 de werkloosheid in de gemeente Emmen onder het landelijk gemiddelde** ligt. Om dat te doen stellen we het volgende voor:

- **Bijscholing.** Wij willen een fonds opzetten, waar werkgevers en werknemers aanspraak op kunnen maken voor brede bijscholingstrajecten. Wij verwachten bovendien dit fonds voor een groot deel te kunnen vullen door cofinanciering uit het bedrijfsleven, omdat uiteindelijk de werkgevers profiteren van goed (bij-)geschoolde werknemers.
- **Beschutte werkplekken.** Er is in Emmen niet altijd genoeg beschut werk beschikbaar voor mensen met een arbeidsbeperking. Dat terwijl mensen met een arbeidsbeperking deze werkplekken met begeleiding en aanpassing juist nodig hebben om mee te kunnen doen. Het is de verantwoordelijkheid van de gemeente om ervoor te zorgen dat er genoeg van deze werkplekken zijn, waar wij om die reden een prioriteit van willen maken.
- **Stageplekken.** Wij willen met onze (tijdelijke) inwoners, vrijwilligers, lokale (hoge) scholen en het bedrijfsleven aan de slag met het realiseren van vrijwillige activiteiten en het ontwikkelen van talenten. Wij geloven dat wij op deze manier passende en nuttige dagbestedingen kunnen vormgeven, gelijktijdig stage- en opleidingsplekken kunnen realiseren en dat wij bovendien mensen naar een passende baan kunnen begeleiden. Wij zien en verwachten dat (hoge) scholen en het bedrijfsleven hieraan graag willen meedenken.
- **Sociaal ondernemerschap.** Niet alle winst is (meteen) in geld uit te drukken. Een ondernemer kan bijvoorbeeld goedkoper en slimmer mensen naar de arbeidsmarkt toeleiden, daar waar de gemeente het niet lukt. Dat levert niet direct geld op, maar wel een enorme besparing. Deze manier van sociaal ondernemen verdient daarom ondersteuning. Wij zien deze voorwaarden:
 - Wij stellen voor dat er een **permanente overlegtafel** wordt ingericht, waar sociaal ondernemers, ambtenaren en beleggers elkaar kunnen treffen. De gemeente dient hierin het voortouw te nemen, en ook actief op zoek te gaan naar maatschappelijke partners.
 - Er dient ruimte vrij te worden gemaakt in de begroting, **voor stimulering, schaalvergroting en terugwaardering van de maatschappelijke impact** naar onze sociale ondernemers. Met name dat laatste is erg belangrijk, omdat het verdienmodel van sociaal ondernemers vaak minder vanzelfsprekend is.
 - Wij zien in **het uitdaagrecht (Right2Challenge)** een mooie kans om (sociaal) ondernemers uit te dagen, en om bepaalde overheidstaken (zoals arbeidstoeleiding) goedkoper en efficiënter uit te voeren. Daarbij verwachten wij uiteraard laagdrempelige medewerking en participatie van onze huidige partners, zoals Menso.

Hoofdstuk 4

Gezondheid

Gezondheid

Emmen wordt de gezondste gemeente van Nederland. De gemeente waar iedereen fijn oud kan worden. De gemeente waar iedereen ook gezond oud kan worden. Dit door gezonde keuzes te maken, maar ook door iedereen de kans te geven te sporten. In Emmen is zorg dichtbij, voor jong en oud. We geven iedereen keuzevrijheid, maar zorgen ook voor een omgeving waarin iedereen verantwoorde keuzes kan maken.

4.1. Zorg voor iedereen die het nodig heeft

In onze gemeente is er goede zorg bereikbaar en betaalbaar voor iedereen.

- In elke wijk moet een **multifunctioneel centrum** zijn waarin zorg gecombineerd wordt met bijvoorbeeld sport of onderwijs. Jong en oud moet hier samen kunnen komen en ook verbinding kunnen hebben. Ook moet het hier op vaste momenten mogelijk zijn om bijvoorbeeld bloed te prikken of vaccinaties te krijgen.
- **Zorg moet voor iedereen betaalbaar zijn**, wij helpen mensen die een laag inkomen hebben als er noodzakelijke kosten zijn. Dit zodat er geen barrières zijn om de juiste zorg te zoeken die nodig is.
- De gemeente speelt een belangrijke rol als **spil tussen zorgaanbieders en zorgvragers**. D66 wil de wensen en mogelijkheden van onze ouderen vooropzetten in dit overleg van vraag en aanbod, waarbij onnodige bureaucratie dient te worden voorkomen.
- Emmen moet alles op alles zetten om de **wachttijden voor jeugdzorg te verkorten**. Alle kinderen verdienen de zorg die zij nodig hebben. Wij willen kijken waar de behoefte in de jeugdzorg is, zodat wij samen met de zorgpartners gericht beleid kunnen maken.
- **In elk dorp en wijk moet een AED zijn**. Deze AED's kunnen door de gemeente beschikbaar worden gesteld. De gemeente kan ook reanimatiecursussen bekostigen waar burgers zich kosteloos voor kunnen aanmelden. Dit zodat hulp altijd dichtbij is als iedere minuut telt.
- **Mantelzorgers verdienen alle waardering**. Wij vinden daarom dat hun jaarlijkse waardering omhoog moet, en dat zij ook met ondersteuning mogelijkheden moeten krijgen om even te ontspannen.

4.2. Preventie is de beste oplossing

Voorkomen is altijd beter dan genezen. Wij zorgen ervoor dat we voorkomen dat er meer zorg nodig is door goede preventie maatregelen en van jongs af aan een gezonde leefstijl.

- **Buurtsportcoaches** zetten zich in voor het organiseren en (laten) uitvoeren van sport en beweging, waarbij niet alleen wordt ingezet op 'traditionele' sport, maar ook op natuurlijk bewegen, sportief bewegen en topsport. D66 Emmen wil in ieder geval de huidige basis van buurtsportcoaches op peil houden, maar waar mogelijk ook uitbreiden.

- Het moet natuurlijk worden om te bewegen en te sporten in onze gemeente. Wij zorgen ervoor dat er **genoeg openbare sportplekken** zijn waar gratis gesport kan worden. Daarbij denken wij aan groene trimbanen in onze bossen en natuur, goede wandel- en fietsroutes en pumptracks in wijken en dorpen.
- Wij willen zoveel als mogelijk de samenwerking tussen onze (hoge) scholen en sportverenigingen stimuleren. D66 wil daarbij studenten nog meer stimuleren om te gaan sporten, door middels subsidies **een studentensportpas** te faciliteren, waardoor studenten goedkoper kunnen (gaan) sporten.
- Uit onderzoek komt naar voren dat een deel van de inwoners van onze gemeente zich zeer **eenzaam** voelt. Dat is een bijzonder trieste constatering. Bovendien kan eenzaamheid ook leiden tot een veelvoud aan zorgbehoeften. Wij willen dan ook alles op alles zetten om hier daadkrachtig beleid tegenover te zetten.
- D66 Emmen wil zo snel mogelijk naar **een rookvrije gemeente**. Alle schoolpleinen zijn rookvrij, en wij stellen voor dat er beleid ontwikkeld wordt voor het rookvrij maken van alle sportverenigingen, speeltuinen en terrassen.
- Wij steunen en ondersteunen sportverenigingen bij het creëren van **een sociaal veilige omgeving om te sporten**. Een omgeving waarin iedereen kan sporten ongeacht hun achtergrond of identiteit.
- **Een gezonde levensstijl van een kind begint nadrukkelijk bij de ouders**. Wij stellen daarom voor dat er expertise ontwikkeld wordt in het actief benaderen en omgaan met ouders van kinderen over wie signalen binnenkomen van een ongezonde levensstijl.
- Er is in het straatbeeld **te veel focus op ongezond eten**. Iedereen kan een eigen keuze maken in wat er gegeten wordt. Reclame of de inrichting van de openbare ruimte zouden die keuze echter niet moeten beïnvloeden. We willen daarom afspraken maken met reclame-exploitanten over reclame voor ongezond voedsel en alcohol.
- Wij willen **een ambitieuze voedselstrategie** opstellen. Een wethouder moet de eiwittransitie gaan aanjagen, waarbij plantaardig en lokaal eten onze inwoners gezonder gaan maken en we kansen op het gebied van klimaatverandering aangrijpen.
- Een gezonde leefomgeving met gezonde lucht is essentieel. Wij willen daarom lokaal beleid opstellen, dat actief inzet op het aanpakken van bronnen van luchtvervuiling. Ook willen wij **dat de gemeente Emmen aansluit bij het Schone Lucht Akkoord (SLA)**.
- De gemeente helpt met het opzetten van **buurttuinen**. Moestuinen waar een buurt samen voedsel in kan planten. De gemeente stelt hiervoor ruimte beschikbaar en biedt hulp waar nodig. Een buurttuin kan een plek zijn waar inwoners samenkomen, maar ook een manier om eigen gezond voedsel te laten groeien.
- Wij zorgen ervoor dat kinderen uit gezinnen die geen goede fiets kunnen betalen deze krijgen vanuit de gemeente. Wij willen dit doen door te vragen oude fietsen te laten inleveren, deze op te knappen en te schenken aan gezinnen die het nodig hebben. Dit zodat **elk kind verantwoord op de fiets** naar school, sport en vrienden kan.
- Voor gezinnen met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm betaalt de gemeente zwemdiploma A en B. **Elk kind moet de kans hebben om te kunnen zwemmen**. Kosten moeten niet bepalend zijn of een kind een zwemdiploma kan behalen.

4.3. Een fijne oude dag

De gemiddelde leeftijd in Emmen stijgt. Wij geven ouderen de zorg en de aandacht die ze verdienen. Omdat iedereen in Emmen een fijne oude dag verdient.

Later selecteren

- Alle gemeentelijke informatie over de beschikbare WMO-voorzieningen dienen **duidelijk en begrijpelijk** te zijn, en makkelijk te vinden. Signalen dat er iets niet duidelijk is worden direct opgepakt. Emmen blijft in gesprek met **de Seniorenraad** zodat problemen snel opgelost kunnen worden.
- Wij stellen voor dat er ambtenaren op het gemeentehuis aanspreekbaar zijn als **adviseur voor ouderen** op het gebied van allerlei zaken, zoals bijvoorbeeld de WMO. Bovendien dienen deze ambtenaren ook zelf een actieve benaderingsrol op te pakken.
- **Voldoende invalide parkeerplekken** dichtbij. Niet alleen voor ouderen maar ook voor jongeren met een handicap moeten er voldoende invalideparkeerplekken nabij voorzieningen beschikbaar zijn. Dit zodat ook inwoners met een handicap gebruik kunnen blijven maken van alles wat onze gemeente te bieden heeft.
- **De gehandicaptenparkeerkaart moet gratis zijn.** Een handicap is geen keuze. Wij willen daarom dat als er een indicatie is voor een gehandicaptenparkeerkaart deze kosteloos door de gemeente wordt verstrekt.

4.4. Niemand hoeft in armoede te leven

Armoede is een van de hoofdoorzaken van veel zorgklachten, al wordt het niet altijd als zodanig herkend. Bovendien valt vaak niet aan de buitenkant te zien, hoeveel moeite een persoon precies heeft hoeven doen om een maaltijd op tafel te zetten.

- Wij voorkomen armoede. De gemeente Emmen geeft direct **de juiste aandacht en begeleiding aan inwoners die een uitkering aanvragen**. Begeleiding voordat schulden zich opstapelen. Dit kan zijn door een vinger aan de pols, maar ook bijvoorbeeld door een budgetcoach advies te laten geven.
- Wij willen **voorlichting op scholen over schulden**. Het is erg makkelijk om schulden met bijvoorbeeld Klarna te maken. Wij willen daarom dat hier al jong voorlichting over gegeven wordt en dat de gemeente hier ervaringsdeskundigen bij betreft.
- Wij willen onderzoeken of het mogelijk is om een kleinschalige proef op te zetten met **basisbanen** in de gemeente Emmen. Dit zijn banen, als alternatief voor een bijstandsuitkering. Wij denken daarbij aan te kunnen sluiten bij de praktijk en de onderzoeken die op dit moment al worden uitgevoerd.
- Wat D66 betreft maakt de gemeente tot beleid dat als er financiële hulp geaccepteerd is, er **niemand** vanwege een huurschuld **uit huis gezet wordt** als er geen vervangende woonplek is.
- **Veel armoede is niet zichtbaar.** Wij willen daarom actief beleid gericht op het bereiken van deze onzichtbare groepen als werkende armen, ouderen met alleen een AOW en personen met problematische schulden.
- **D66 gaat uit van vertrouwen.** Daarom willen wij experimenteren met een **regelvrije bijstand**, wanneer landelijke wet- en regelgeving dat toestaat. Wat D66 Emmen betreft maken we van repressie geen gemeentelijk beleid.

Hoofdstuk 5

Een leven lang leren

Een leven lang leren

Goed onderwijs, vanaf het allereerste levensmoment, geeft ieder mens de beste kansen. Kunst en cultuur zijn een uiting van al onze levenslessen en daarmee onze meest waardevolle spiegel. Een stem voor D66 is een stem voor het beste onderwijs en een vrije en toegankelijke cultuursector, en daarmee de beste kansen voor u en uw kinderen.

5.1. Onderwijs

De gemeente heeft formeel alleen de taak om te zorgen voor huisvesting van scholen en het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten van kinderen. Dat betekent niet dat een actieve rol van de gemeente niet van grote waarde is. De gemeente opereert in een breed maatschappelijk netwerk, waarin scholen steeds vaker worden genoemd zodra het gaat om samenwerking en een multidisciplinaire aanpak van bijvoorbeeld jeugdzorg. D66 Emmen zal altijd sturen op deze actieve rol van de gemeente met lokale onderwijspartners.

- De **universiteit van het Noorden** is een alliantie tussen hogescholen en universiteiten, die in Emmen gevormd wordt door samenwerking tussen de Rijksuniversiteit Groningen, NHL Stenden en het DC Terra. De plannen voor de Greenwise Campus juichen wij als onderwijspartij van harte toe. Wij zien daarbij bijzonder veel potentie in samenwerking met onze industrie, zorg en innovatie – bijvoorbeeld op het gebied van de waterstofeconomie en de klimaattransitie.
- Wij willen de mogelijkheden verkennen voor het opzetten van **stimuleringsprogramma's voor niet-gekwalificeerde jongeren**, samen met opleiders en de technieksector. Daarbij denken wij bovendien dat er cofinanciering mogelijk is, omdat de sector zelf ook opleidings- en ontwikkelingsfondsen kent.
- **Vanaf het allereerste levensmoment**, en dus niet pas vanaf vier jaar, dient er een leeromgeving voor elk kind vorm te worden gegeven. Het is enorm belangrijk dat er meteen aandacht is voor de ontwikkeling van lezen en schrijven, maar ook bijvoorbeeld van overgewicht, omdat die eerste paar jaren vaak formatief zijn voor de rest van het leven van een persoon. Hierbij dient nauw en integraal samen te worden gewerkt door de zorgsector, ambtenaren en ouders.
- Alle studenten en jongeren in het mbo, hbo en wo verdienen **een eerlijke stagevergoeding**. Daarom moet de gemeente Emmen zich inspannen voor voldoende betaalde stage- en afstudeerplaatsen.
- Studenten en jongeren hebben veel moeite met het vinden van (betaalbare) woonruimte. Wij willen daarom op zoek naar manieren om voor hun woonruimte te garanderen. Dit zou kunnen door **onderwijsdoorstroomwoningen** aan te wijzen, die kunnen worden doorgegeven van student op student.
- Wij zijn trots op de landelijke D66-inzet voor **een brede schooldag en gratis kinderopvang**. Kansengelijkheid ontstaat namelijk al vanaf dag één, en bovendien kunnen ouders met minder financiële vrijheid ook sneller gedwongen worden zelf in te boeten op hun werk of ontwikkeling, omdat ze de opvang niet kunnen betalen. Als de invoering van landelijke wetgeving te lang op zich laat wachten, dan stellen wij voor dat de gemeente Emmen zelf gratis kinderopvang gaat aanbieden, aan alle kinderen van 0 tot 4 jaar. Daarbij willen wij bovendien onderzoeken of het meerwaarde heeft voorscholen en kinderopvangorganisaties te integreren.

- De gemeente Emmen is een maakgemeente. Bovendien levert de klimaattransitie veel banen op, die nog lang nodig zullen blijven. Wij willen daarom samen met de scholen inzetten op het **stimuleren van techniek** in het basis- en voortgezet onderwijs en samenwerking stimuleren tussen het voortgezet onderwijs en het bedrijfsleven, bijvoorbeeld op het GETEC park.
- D66 Emmen vindt het belangrijk dat **alle speelpleinen**, rondom scholen maar ook elders, **groen** worden ingericht, waarbij ook zo veel als mogelijk **beweging** wordt gestimuleerd. Bij nieuw- of verbouw stellen wij dit als basisvoorwaarde. Wij sturen de gemeente aan op het verstrekken van subsidies ten behoeve van groene schoolpleinen.
- Het is belangrijk dat we **sport** dichtbij scholen en andere onderwijslocaties organiseren. Bovendien dient er een verantwoorde omgeving te zijn, waarbinnen talentvolle sporters zich volledig kunnen ontwikkelen onder behoud van een goed onderwijsklimaat. De gemeente dient hierin de scholen te ondersteunen, maar ook te stimuleren, en de samenwerking met sportverenigingen te vergemakkelijken.
- Emmen heeft de ambitie om te groeien naar meer dan 120.000 inwoners. D66 wil ervoor zorgdragen dat **schoolgebouwen tijdig meegroeien** en dat er bij nieuwbouw rekening wordt gehouden met een groeiend leerlingenaantal.
- D66 vindt het belangrijk dat kinderen **in hun eigen woonomgeving naar school** kunnen. Hiervoor is het in kleinere dorpen belangrijk dat dorpsscholen kunnen blijven bestaan, zolang de onderwijskwaliteit in deze kleine scholen kan worden blijven gewaarborgd.
- D66 hecht belang aan **brede scholen** waar ieder kind gelijke kansen krijgt door goed onderwijs, en in het kader van **de Rijke Schooldag**: aandacht voor cultuur, sport, talentontwikkeling en een gezond leven. Daarom kiest D66 voor het combineren van faciliteiten in de school, zoals kinderopvang, peuterspeelzaal, buitenschoolse opvang, sport en cultuur.
- D66 ziet graag op iedere school **een kansencoach**, bijvoorbeeld een maatschappelijk werker of praktijkondersteuner jeugd. Elke school krijgt op basis van populatiekenmerken en daarbij behorende hulpvraag na rato enkele uren per week de beschikking over een kansencoach: deze coach signaleert, werkt preventief en is eerste aanspreekpunt voor onderwijzend personeel en ouders als het gaat om jeugdzorg. De kansencoach werkt als spil tussen scholen en zorgaanbieders als sociale teams, huisartsen en zorginstellingen.

5.2. Kunst & Cultuur

Cultuur is geen overbodige luxe; het is een motor voor een sterke lokale economie en een gemeenschap waarin iedereen mee kan doen. Door culturele voorzieningen te faciliteren creëren we banen, trekken we bezoekers aan en versterken we het vestigingsklimaat voor ondernemers en talent. Een levendige culturele sector stimuleert innovatie, creativiteit en onderlinge samenwerking; precies de kwaliteiten die onze regionale economie toekomstbestendig maken. Tegelijk vergroot cultuur de kansengelijkheid. Culturele activiteiten bieden kinderen en jongeren de mogelijkheid om hun talenten te ontdekken, ongeacht de wijk waarin ze opgroeien of het inkomen van hun ouders. Initiatieven zoals cultuureducatie op scholen, laagdrempelige clubs en verenigingen en gratis of betaalbaar aanbod helpen sociale drempels te verlagen. Ze bevorderen taalvaardigheid, zelfvertrouwen en sociale verbinding; bouwstenen voor gelijke kansen en actieve participatie in de samenleving.

We investeren dus niet alleen in de creativiteit en leefbaarheid, maar ook in een eerlijke inclusieve en economisch sterke toekomst voor Emmen. Dit willen we onder andere met onderstaande punten bereiken:

- D66 Emmen is blij met de transformatie van het Noorder Dierenpark tot **het stadspark Rensenpark en Wildlands Adventure Zoo Emmen**. Het heeft veel geld gekost, maar dat weegt wat ons betreft niet op tegen ons nieuwe groene, culturele hart, en de ruimte en vrijheid voor de dieren in Wildlands. Als het weer nodig blijkt te zijn, dan dient de gemeente garant te staan voor extra leningen.
- D66 Emmen heeft het plan gelanceerd voor een **Forum van Emmen**, naar het voorbeeld van het Forum in Groningen. Dit omdat de Bibliotheek en de Kunstbeweging uit hun jasje groeiden en samen op zoek waren naar nieuwe huisvesting. Wij zijn er dan ook bijzonder trots op dat de plannen inmiddels concreet worden rond het Mondriaanplein. Wij willen dat hier prioriteit aan wordt gegeven, zodat er **een nieuw cultuurhart in het centrum** ontstaat - van het Atlas Theater, via Facet en de Muziekkoepeel, naar het Rensenpark. Daarbij juichen wij veel meer kunst en cultuur in het straatbeeld toe en wij hopen hier ook vooral lokale makers bij te betrekken.
- Monumenten en erfgoed zorgen voor onze lokale identiteit en dragen bij aan toerisme. In het verleden is er teveel gesloopt, waarmee onze geschiedenis verloren is gegaan. Dit kan wat D66 betreft nooit meer gebeuren. Wij willen daarom **erfgoed beter beschermen, meer waardering voor erfgoedvrijwilligers** zoals amateurhistorici en vrijwillige molenaars en waar mogelijk kiezen we voor **herbestemming, in plaats van sloop- of nieuwbouw**. Verder willen bewoners van erfgoed helpen met het verduurzamen van hun panden, wanneer ze dat zelf niet kunnen.
- **Het Atlas theater** vormt het groene dak van het centrum en is de toegangspoort voor Wildlands, naast dat het twee grote theaterzalen herbergt, een congrescentrum en horeca en kantoren. D66 Emmen omarmt het theater van harte, maar denkt dat er wel kansen liggen. Zo zien wij graag een uitbreiding van de horeca tegemoet, en herontwerp van de ingang en denken wij dat er meer bedrijvigheid kan worden aangetrokken.
- C'est la Vie, de Gouden Pijl, de kermissen, Veenbrand, Emmen on Ice, de 4Mijl loop, de Dorpsvaartloop, Koningsdag, Pitfest, het Hello Festival, Alles Kids, Fable en Fantasy, Barreelfood, het Shanty festival, het Megapiratenfestijn... **Emmen kent heel veel culturele evenementen**. En daar zijn wij bijzonder trots op! D66 Emmen wil daarom ook dat de gemeente alle ruimte blijft bieden aan al deze evenementen, en met een open blik kijkt naar nieuwe initiatieven.
- D66 Emmen wil onderzoeken of het mogelijk is om **op openbare kunst en cultuur QR-codes** te plaatsen, die onze inwoners en bezoekers kunnen scannen en waarbij basisinformatie wordt gegeven over het ter sprake zijnde kunst- en/of cultuurobject. Wij denken daarmee de openbare voorzieningen nog toegankelijker te maken.
- Wij willen graag met de EOP's en andere maatschappelijke partners in gesprek over het plaatsen van **(meer) openbare voorzieningen voor kunst en cultuur** in de gemeente. Daarbij denken wij bijvoorbeeld aan openbare schaaktafels, kunstuitingen, buurtbibliotheken en sociale ontmoetingsplaatsen, zoals jeu-de-boules-banen.
- Muzikanten, kunstenaars, ontwerpers, artiesten, schrijvers, fotografen, regisseurs en creatieve professionals verrijken onze samenleving. Toch behoren zij tot de slechtst betaalde beroepen van Nederland. Om hun bestaanszekerheid te verbeteren, stellen wij **Fair Pay-richtlijnen verplicht** bij het toekennen van subsidies.

- D66 vindt **muziekonderwijs** zeer belangrijk. Sinds de muziekschool Emmen (CQ Centrum voor de Kunsten) is opgeheven, bieden zich veel ongekwalificeerde docenten met privé-muziekscholen zich aan. D66 vindt het belangrijk dat muziekonderwijs door **gekwalificeerde docenten** wordt gegeven. Te denken valt aan de samenwerking met stichting Muziekfabriek en Facet. Ook kijken we naar een mogelijke samenwerking tussen muziekdocenten en basisscholen in het kader van de Rijke Schooldag (naschools aanbod), zodat muziekles voor ieder kind mogelijk is.
- D66 ziet **het Rensenpark**, naast alle mogelijkheden die het groene karakter biedt voor buitenactiviteiten, **als broedplaats voor artiesten**. Dit zou bijvoorbeeld kunnen volgens het principe 'artist-in-residence', in samenwerking met CBK/Diep. Het Rensenpark biedt ruimte voor een tijdelijke atelier en tentoonstellingsruimte in Diep of in de buitenlucht van het Rensenpark.

5.3. Laaggeletterdheid

Goed kunnen lezen en schrijven vanaf een jonge leeftijd, maar ook zeker op een oudere leeftijd, maakt het leven een stuk makkelijker en aangenamer. Wij vragen daarom constant aandacht voor het probleem van laaggeletterdheid, en stellen de volgende aanvullende maatregelen voor:

- **Lezen is leerzaam en nuttig, maar het kan vooral ook heel leuk zijn.** Wij willen dat de gemeente veel meer inzet op promotie hiervan, bijvoorbeeld in samenwerking met Facet. Daarbij denken wij aan gemeentelijke boekenclubs, een boek van de maand/het jaar, lokale stimuleringsprijzen voor schrijvers, minimavergoedingen voor bepaalde boeken, en een speciale jeugdaanpak.
- Wij kijken met bewondering naar het Kindcentrum Emmerhout, dat huisvesting biedt aan meerdere scholen, een kinderopvang, een voorschool, maar ook de bibliotheek. Wij denken dat **de brede school aanpak** op meer plekken in de gemeente kan werken en die door insluiting van de bibliotheek ook kansen biedt om meer werk te maken van lezen en schrijven.
- Laaggeletterd zijn is een overerfbaar probleem, zoals bijvoorbeeld armoede. Bovendien treden mensen niet graag naar buiten met het feit dat ze minder goed kunnen lezen of schrijven. Dat maakt het erg lastig precies inzichtelijk te maken hoe groot het probleem is. Wij stellen daarom voor dat alle gemeentelijke ambtenaren die klantcontact hebben, **een speciale training gericht op het herkennen van mogelijke laaggeletterdheid** volgen.

Hoofdstuk 6

Veiligheid

Veiligheid

Op papier is Emmen een van de veiligste grote gemeenten van Nederland. Wij merken echter steeds meer dat het gevoel van veiligheid onder druk komt te staan. Daar maken wij ons zorgen om. Veiligheid is niet alleen uit te drukken in aangiften en incidenten, zeker omdat de bereidwilligheid om aangifte te doen daalt. Daarnaast leiden alle incidenten er ook toe dat er met steeds meer argwaan naar elkaar gekeken wordt. Elke Emmenaar verdient een veilige woon- en leefomgeving en een gelijkwaardige behandeling. En een gemeentehuis dat luistert naar signalen, en niet alleen wappert met cijfers en statistieken.

6.1. Eerlijk beleid

Het veiligheidsbeleid van onze gemeente moet er op gericht zijn om Emmen zo veilig mogelijk te houden. Daarbij is het van belang om ook aandacht te hebben voor nieuwe criminaliteit, zoals ondermijning, digitale criminaliteit en fraude met persoonsgegevens. Verder moet het veiligheidsbeleid altijd integraal zijn, omdat veiligheid nooit op zichzelf staat en in samenwerking kracht schuilt. Wij willen in ieder geval op de volgende punten inzetten:

- Elke inwoner zou **altijd veilig over straat** moeten kunnen in onze gemeente. Wij hebben daarbij bijzondere aandacht voor de kwetsbare positie van vrouwen, jongeren én ouderen.
- Wij willen meer gebruik gaan maken van **ervaringsdeskundigen**, zeker in de dorpen en wijken, waarbij wij ook nauwer willen samen werken met het gevangeniswezen en de reclassering.
- Het moet altijd mogelijk zijn om **(anoniem) melding** te maken van (vermoedelijk) huiselijk geweld. Daarbij is het van belang dat organisaties als Veilig Thuis de juiste mensen en voldoende geld hebben.
- Er moet bijzondere aandacht komen voor **cybercriminaliteit**, maar ook om hoe veilig om te gaan met digitale middelen, zoals smartphones en social media. Wij denken dat hierbij de bibliotheek, scholen en zorginstellingen een belangrijke voorlichtingsrol kunnen spelen.
- Wij vinden het belangrijk dat **agenten vooral op straat** kunnen zijn, en zich niet steeds met meer administratie moeten bezighouden. Ook zien wij de meerwaarde die **wijkagenten** hebben, en moeten deze in alle dorpen en wijken snel en toegankelijk bereikbaar zijn. Het meer inzetten van BOA's voor het afhandelen van taken die eigenlijk aan de politie toebehoren, juichen wij niet toe.
- Er wordt vaak negatief gesproken over asielzoekers en nieuwe Nederlanders. Wij vinden het belangrijk om ook te benoemen dat het vaak juist wel goed gaat, bijvoorbeeld bij het AZC in Emmen-Zuid. Een paar rotte appels mogen het niet voor de rest verpesten. De **positieve voorbeelden** mogen wat ons betreft daarom vaker en breder uitgelicht worden.
- De **overlast van veilige landers** moet zo snel als mogelijk gestopt worden. Wij willen **solidariteit** afdwingen bij andere gemeenten, zo snel als mogelijk **stoppen met de PBL** (procesbeschikbaarheidslocatie). De PBL blijkt in praktijk niet effectief.
- Wij willen onderzoeken of het mogelijk is om **een rechtstreekse busverbinding** te realiseren **van Zwolle naar Ter Apel**. Verder moet Den Haag de **spreidingswet** uit gaan voeren en moeten overlastgevers met een Dublin-indicatie over het land verspreid worden.

- Het **stationsgebied** in het centrum van Emmen komt te vaak in beeld als een plek waar mensen zich onveilig voelen. Wij stellen daarom voor om de **opvang** voor dakloze personen te **verplaatsen**. Ook willen wij een **rem op de wildgroei aan zorginstellingen** in het centrum. Bovenal moet er bij alle plannen naar **de omwonenden zelf geluisterd worden**.
- Wij vinden het schieten van **carbid** een mooie traditie, die goed bij onze regio past en een aantrekkelijk sociaal karakter heeft. Wel vinden wij dat het **niet** thuishoort **bij onze woonwijken en in nabijheid van dieren en zorginstellingen**.
- Vanaf volgend jaar is het groter vuurwerk verboden. D66 is wel voorstander dat de gemeente zelf ook een **centrale vuurwerkshow** gaat organiseren.
- D66 Emmen is al jaren medestander van **Orange the World**. Met deze belangrijke campagne wordt aandacht gevraagd voor het stoppen van geweld tegen vrouwen en meisjes. Wij willen dat de gemeente Emmen actief blijft meedoen en dat in 2030 elke inwoner van Emmen precies weet waar deze campagne voor staat en hoe inwoners zelf kunnen bijdragen.
- Nederland heeft op 18 november 2015 het **Verdrag van Istanbul** geratificeerd. Dat verplicht ons land, en daarmee ook de gemeente Emmen, om geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld structureel aan te pakken. Wij willen dat dit verdrag daarom **een speerpunt** wordt in het veiligheidsbeleid van de gemeente Emmen. Daarbij denken wij minimaal aan **een gemeentelijke coördinatiepunt** voor geweld tegen vrouwen, publiekscampagnes, **voorlichtingsprogramma's en lesmateriaal** over gelijkheid, agressiepreventie en lichamelijke integriteit, en **voldoende en goed bereikbare opvanglocaties** voor slachtoffers.

6.2. Veilig voor iedereen

Het zou in Emmen niet uit moeten maken of iemand van zand of veen komt, welk geloof iemand heeft, hoe oud of jong iemand is, wie iemand liefheeft, waar iemand geboren is, of hoe iemand er uitziet. Daar dient het gemeentelijke beleid rondom inclusie en diversiteit dan ook op gericht te zijn.

- Wij willen dat alle scholen en sportverenigingen een **inclusieplan** maken, waarin ze voorstellen doen op het vlak van diversiteit en inclusie. Initiatieven als de Week van Inclusief Onderwijs dienen omarmd te worden.
- Wij willen dat alle organisatoren van evenementen in de gemeente Emmen bij het indienen van hun plannen ook bewust nadenken over inclusie en diversiteit. **Alle evenementen moeten** namelijk voor iedereen **toegankelijk zijn**. Daarbij denken we op deze manier bovendien mensen te bereiken, die we anders niet zo snel zouden spreken.
- Op het gebied van veiligheid denken wij stappen te kunnen zetten door een **diversiteitscoördinator** aan te stellen op het gemeentehuis. Deze coördinator kan bovendien het vaste aanspreekpunt zijn voor alle inwoners, bedrijven en instellingen die vragen hebben op het gebied van diversiteit en inclusie.
- Wij vinden het belangrijk dat iedereen **zichzelf** kan **zijn, op elke leeftijd**. Wij willen daarom in gesprek gaan met zorginstellingen voor ouderen, over het gevoerde beleid voor diversiteit en inclusie. Verhuizen naar een zorgomgeving zou nooit moeten betekenen dat iemand niet meer zichzelf kan zijn, of worden. Wij vinden daarbij het initiatief 'Roze loper' bijzonder sympathiek.

- De gemeente moet ondersteuning bieden aan organisaties zoals **LHBT Emmen** en **het Liefdescircus**. Bij voorkeur komen er in alle wijken en dorpen organisaties of instellingen beschikbaar waar iedereen welkom is en diversiteit gevierd wordt.
- Wij willen dat diversiteit en inclusie **een vaste portefeuille** wordt **van een wethouder**. Hiermee voorkomen we dat bepaalde zaken bijzaak worden, wanneer het hoofdzaken dienen te zijn.
- Wij stellen voor dat er **een extra erkende overlegpartner** wordt ingericht, naar het voorbeeld van de Seniorenraad, Wmo-raad, Cliëntenraad Participatiewet en WSW, en Jongerenadviesraad. Het is belangrijk dat al onze inwoners breed vertegenwoordigd zijn in deze raad, en dat zij gevraagd en ongevraagd (periodiek) advies uitbrengt over het diversiteitsbeleid van de gemeente aan het college en de raad.
- De gemeente dient altijd het goede voorbeeld te geven. Wij willen daarom dat het mogelijk wordt om **anoniem** te **solliciteren op gemeentevacatures**. Bovendien stellen wij voor dat de gemeente hierin ook bedrijven en andere maatschappelijke partners actief gaat stimuleren.
- De gemeente moet het zo makkelijk en laagdrempelig mogelijk maken om (anoniem) meldingen te doen bij de gemeente over ervaren **discriminatie**, op welk gebied dan ook. Daarbij stellen wij voor dat het op de gemeentelijke website niet meer dan vijf klikken moet kosten, voordat onze inwoners hun klacht kwijt kunnen. Daarnaast moet er bij de gemeente kennis en kunde aanwezig zijn voor het afhandelen en doorsturen van deze klachten en het bieden van gepaste en gespecialiseerde hulp.
- De verantwoordelijke wethouder zou op elk moment van de dag precies inzichtelijk moeten hebben wie **de meest kwetsbare jongeren in Emmen** zijn. Dat maakt het mogelijk om persoonsgerichte aanpakken te maken, en om daarmee te voorkomen dat deze jongeren in de criminaliteit terechtkomen.

Hoofdstuk 7

Overheid

Overheid

Politiek is te belangrijk om alleen aan politici over laten. Het democratisch proces dient daarom open te zijn, dichtbij onze inwoners georganiseerd te worden en de gemeenteraad dient zo goed als mogelijk in staat te worden gesteld om het college van burgemeester en wethouders te controleren. D66 zet zich vanaf haar oprichting in voor een gezond democratisch bestel, en daar gaan wij ook graag in Emmen mee door. Elke inwoner van de gemeente Emmen moet er verder vanuit kunnen gaan dat de gemeente verantwoord omgaat met haar financiën. Een gezonde financiële basis maakt het namelijk mogelijk dat de gemeente kan investeren, maar ook dat de voorzieningen op orde blijven. Bovendien willen wij voorkomen dat de gemeentelijke lasten onnodig stijgen, als gevolg van slechte keuzes. Wij zien kansen om inwoners en bedrijven te betrekken, en om slimme aanpassingen te doen aan ons aanbestedingsbeleid, waardoor er meer financiële investeringsruimte zal ontstaan.

7.1. Verantwoorde financiën

Het is belangrijk dat het financiële beleid van de gemeente Emmen solide en transparant is, en dat u mee kunt praten en kijken. Wij zetten daarbij in het bijzonder op de volgende punten in:

- **Elke inwoner moet de gemeentelijke begroting kunnen lezen en begrijpen.** Dit kan door bijvoorbeeld een duidelijke samenvatting in begrijpelijke taal te maken. De afgelopen jaren zijn hier onder aanvoering van D66 belangrijke stappen in gezet in Emmen.
- **Parkeren** in en rond het centrum **moet betaalbaar blijven**. Dit kan betekenen dat op meer plekken betaald parkeren ingevoerd wordt. Indien het nodig, stellen wij daarom voor om dichtbij parkeren duurder te maken. Daarmee willen wij gezond bewegen stimuleren.
- Wij zetten ons in voor een gezondere inhoud en verdeling van het **Gemeentefonds**. Wij vinden ook dat onze regio meer aanspraak zou moeten kunnen maken op landelijke subsidie- en stimuleringsmaatregelen. Verder willen wij dat de gemeente zelf meer ruimte krijgt om belasting te heffen, waarbij de Rijkslasten omlaag kunnen.
- Wij gaan uit van het principe dat **de vervuiler betaalt**. Indien de afvalstoffenheffingen omhoog gaan, vinden wij daarom dat het variabel tarief en niet het vaste tarief zou moeten stijgen. Wij zetten ons verder in voor een verruiming van de hoeveelheid afval dat jaarlijks gratis naar de milieustraat kan worden gebracht, van 300 naar 750 kilogram.
- Wij maken **verantwoorde keuzes**. Soms zijn verhogingen van lasten noodzakelijk. Wij pleiten voor een duidelijk beleid waarin uitgelegd wordt waarom de keuzes gemaakt zijn en waaraan geld besteed wordt. Wij sluiten het stijgen van gemeentelijke lasten niet uit, als we daarmee de gewenste schaa sprong voor Emmen kunnen maken.
- **Gemeenteambtenaren verdienen waardering**. Het takenpakket van gemeenten blijft uitbreiden. Bovendien wordt het werk ook steeds complexer. De gemeente Emmen moet daarom structureel investeren in goed opgeleid personeel en **marktconforme lonen**.
- Onder de naam 'Doe Mee Webshop' zijn stimuleringsregelingen beschikbaar voor personen met een lager inkomen. Wij willen de **participatieregelingen voor jongeren** graag zo **uitbreiden**, zodat zij altijd recht hebben op sportles en muziekles, en zo nodig bijles.

- Erkende overlegpartners geven de gemeente waardevol advies. In diverse wijken wordt er al **een burgerbegroting** opgesteld. Wij willen dit breder binnen de gemeente. Dit zodat elke wijk en elk dorp eigen keuze en inbreng heeft.
- Bedrijven die een aanbesteding met onze gemeente willen aangaan moeten in hun voorstel **opnemen wat ze herinvesteren in onze gemeente (SROI)**. Dit kan zijn het creëren van een maatschappelijke werkplek, maar ook het opzetten of opknappen van een hondenweide. Wij geven de ondernemers hierin vrijheid, maar willen dat de ideeën meegerekend worden in het toekennen van de aanbestedingen.
- De gemeente moet **zoveel mogelijk inkopen binnen de gemeente**. Wel met de juiste prijs en kwaliteit. Nieuwe ondernemers moeten de kans krijgen om opdrachten voor de gemeente te doen. De gemeente moet voorrang geven aan lokaal, duurzame en circulaire inkoop.
- D66 Emmen wil **een vaste subsidiecoördinator**. Er zijn veel beschikbare subsidies vanuit de EU, het rijk en de provincie. De gemeente Emmen moet hier optimaal van profiteren. Hier moet de juiste capaciteit voor beschikbaar zijn om actief de kansen te benutten.
- De gemeente moet haar **inkoopbeleid** meer **inzetten om maatschappelijke doelen te behalen**. Daarmee geven we niet alleen het goede voorbeeld aan inwoners, bedrijven en instellingen, maar kunnen we ook de transitie naar een rechtvaardige, circulaire en inclusieve economie versnellen.

7.2. De inwoner aan zet

Het draait binnen onze gemeente om de inwoners. De inwoners moeten goed geïnformeerd worden. Maar moeten ook inspraak hebben. De taak aan de gemeente is om dit te faciliteren. Ook moeten juist de inwoners die we normaal niet horen opgezocht worden:

- Wij zien meerwaarde in het organiseren van **lokale verkiezingen** voor de overlegpartners. Dit gebeurt al op enkele plekken. Op deze manier kunnen we ook in wijken en dorpen de inwoners een sterkere stem geven.
- Er moet **een hoofdlijnenakkoord** komen, maar geen in beton gegoten bestuursakkoord. Belangrijke beslissingen moeten breed gedragen worden. Een hoofdlijnenakkoord geeft de ruimte om tijdens de raadsperiode te blijven bijsturen als gehele raad.
- D66 wil **investeren in onafhankelijke, lokale journalistiek**. Onze inwoners hebben recht op onafhankelijk nieuws. Wij vinden het hierbij belangrijk dat er ook meer en inhoudelijker verslaglegging wordt gedaan van wat zich afspeelt binnen de gemeenteraad, omdat de politiek van al onze inwoners moet zijn en meer in de openbaarheid moet raken.
- D66 wil **burgerberaden** mogelijk maken. In een burgerberaad worden inwoners geloot die mogen deelnemen. Hierdoor ontstaat een eerlijke en representatieve afspiegeling van onze inwoners die we betrekken bij besluitvorming. Aan het burgerberaad leggen we belangrijke plannen voor.
- D66 wil elke maand in een andere wijk of dorp een **open spreekuur**. Een moment waarop een aantal raadsleden beschikbaar zijn op een openbare plek voor een ieder die langs wil komen. Dit kan zijn voor een kopje koffie, maar ook om een probleem onder de aandacht te brengen.

7.3. Democratische vernieuwing

Politiek is overal in onze gemeente. Maar niet iedereen voelt zich betrokken. De gemeenteraad zijn de verkozen vertegenwoordigers. Helaas is de gemeenteraad niet altijd de juiste afspiegeling van onze inwoners. Niet in geslacht, woonplaats, leeftijd, afkomst en geloof. Dit maakt het voor ons alleen maar belangrijker dat we alle inwoners de kans geven. Een brede blik is noodzakelijk om besluiten te nemen die voor iedereen van belang zijn.

- Wij denken dat het een goede ontwikkeling zou zijn als de gemeenteraad af en toe **buiten het gemeentehuis vergadert**. Daar kan de agenda aanleiding tot geven, maar ook verzoeken van inwoners en individuele raadsleden. Al is het gemeentehuis centraal gelegen, zijn het toch vaak dezelfde gezichten die meekijken en -praten.
- In het kader van participatie wordt vaak een beeld opgeroepen van een ladder, waarbij elke trede voor een verdergaande vorm van meedoen staat. Helaas blijkt uit de praktijk dat deze ladder in Emmen vaak maar één trede heeft. Zo horen wij bijvoorbeeld van overlegpartners dat de participatie neerkomt op het aanwezig mogen zijn bij informatieavonden. Daarom maken wij **een einde aan de participatieladder**.
- Het moet vaker mogelijk zijn om ook **in de avonden een afspraak te hebben op het gemeentehuis**. De gemeente moet namelijk makkelijk aanspreekbaar zijn, ook als je overdag werkt of een andere dagbesteding hebt.
- BOCE is het samenwerkingsverband van de gemeenten Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen. Het is ooit bedacht om de slagkracht, kwaliteit, effectiviteit en efficiëntie te verbeteren op het gebied van sociale zaken, inkoop, aanbesteding en ICT. Tegenwoordig wordt er ook samengewerkt op het gebied van bereikbaarheid, toerisme, recreatie en leefbaarheid. **Wij juichen het toe dat er regionaal wordt samengewerkt**.
- Ieder jaar, op 9 mei, wordt **Europadag** gevierd. Dit omdat op deze datum in 1950 de Schuman-verklaring werd uitgesproken. Deze toespraak wordt door velen gezien als de eerste aanzet tot de Europese Unie. D66 stelt voor dat de gemeente elk jaar stilstaat bij de Europadag, door op 9 mei de Europese vlag te hijsen op het gemeentehuis en door in haar communicatie rond deze datum te benadrukken wat Europa Emmen allemaal brengt.
- De gemeente Emmen is onderdeel van een groter **Nedersaksisch** geheel. Zo neemt de gemeente al deel aan enkele Nederlands-Duitse samenwerkingsverbanden, maar D66 ziet graag dat dit nog veel meer plaats gaat vinden. Daarbij willen wij ook verder kijken dan Duitsland, en bijvoorbeeld meer en intensiever samenwerken met Scandinavische landen.
- Het is belangrijk dat de gemeente in al haar uitingen uitdraagt wie wij zijn, en dat wij daar trots op zijn. Er is namelijk geen betere marketing te bedenken dan het soort marketing dat je automatisch en vanzelfsprekend uitdraagt. Wij willen daarom dat **citymarketing** de komende jaren wordt uitgebreid, waarbij wij waarde hechten aan onze historische identiteit.

Verantwoording

Aan dit verkiezingsprogramma werkten mee (op persoonlijke titel):

De Verkiezingsprogrammacommissie:

Marc de Jonge
Joey Koops
Tim Koster
Martine Stulp

Dit programma is tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het afdelingsbestuur van D66 Zuidoost-Drenthe. Bij het opstellen van dit programma hebben we in de eerste plaats gebruikgemaakt van de input van onze leden, thema-afdelingen en verschillende specialisten in onze partij. We zijn hun heel dankbaar voor alle inspiratie. Daarnaast waren er vele organisaties en instellingen die ons van input hebben voorzien. De vele brieven en e-mails die bij ons zijn binnengekomen, leverden inzichten op die ons geholpen hebben om keuzes te maken.

